

סוגיות בבריאות וחולי

(שנה ד' סמסטר א')

מרציות הקורס: ד"ר גילי פלג, מר דניס רובידצקי, גב' ניצה סגל, גב' נוגה ויזל
מרכזת הוראת הקורס: מיכל אנגלרד הרשור RN,M.Occ.H

שנה"ל תשפ"ד 2023-2024

תיאור הקורס:

קורס זה הינו המודולה החמישית והאחרונה בקוריקולום של "בריאות וחולי" שהם בסיסי הידע הרפואי שהסיעוד נשען עליו. הקורס מהווה השלמה של סוגיות רפואיות ייחודיות. הקורס יינתן ע"י מרצים שונים המומחים בתחומם, שידגישו את האפידמיולוגיה של המצבים הנבחרים, את הקליניקה ואת ניהול הטיפול. בקורס 5 מדורים:

1. "רפואה דחופה" וטראומה - על מצבי חולי נפוצים ודחופים, לחולים כרוניים ולחולים מורכבים ולחולים הסובלים מפגיעת טראומה.
2. שיקום - על הבסיס התיאורטי והיישומי בתחום השיקום.
3. טראומה נפשית
4. "סוגיות בסוף החיים" - על מודעות אישית של המטפל בחולים הנוטים למות והידע הנוגע לטיפול בהם. בהמשך- פירוט המטרות והתכנים של כל מדור ומדור.

מבנה הקורס:

יום שני, שימו לב למערכת השעות בסוף הסילבוס יתקיימו ימי לימוד מרוכזים ובתמורה יהיו לכם ימים חופשיים משיעורים

סה"כ שעות הקורס: 66 שעות אקדמיות.

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לפיעוד ע"ש טריל סנסר
كلية علوم الرفاه
قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

במהלך הקורס ייתכנו שינויים עליהם תבוא הודעה נפרדת

מתודולוגיה:

הרצאות פרונטאליות; הרצאות אינטראקטיביות, דיונים ולימוד עצמי, מומלץ להיות נוכחים בכל השיעורים

הערכה:

מבחן סופי ציון עובר 65.

דרישות הקורס:

השתתפות בשיעורים וחומר קריאה חובה.

זכויות יוצרים שימו לב!!!

ההרצאות והמצגות כפופות לחוק זכויות יוצרים ואין לעשות בהם שימוש כלשהו בלי אישורם של המרצים. השיעורים מוקלטים לצורכי למידה של הרשומים אליו בלבד.

פירוט תכני הקורס:

שיקום וסיעוד:

מרצה: גב' ניצה סגל

הקורס יעסוק בהכרת מודלים, זיהוי משאבים אישיים, אישיותיים, וסביבתיים והשלכתם על התאוששותם ושיקומם של חולים במצבי חולי חריפים וכרוניים.

תכנים:

- היסטוריה ופילוסופיה של השיקום, התפתחות השיקום
- הכרה וניתוח מושגים המרכיבים את המודל הביופסיכוסוציאלי
- הכרה וזיהוי משאבים אישיים ואישיותיים הכרה וזיהוי משאבי סביבה
- שיקום במסגרות שונות

פרוט התכנים

שיעור	נושא
1.	מושגים, הנחות יסוד ותיאוריות השיקום התפתחות השיקום
2.	International Classification of Functions
3.	משאבי התמודדות אישיים משאבי

שיקום בתחומים ספציפיים:	.4
נוירולוגיה, אורטופדיה, קרדיולוגיה, נשימת, מיני	.5
מיני	.6
אמדן בליעה בשיקום	.7

רשימת מקורות:

שיעור 1- מושגים, הנחות יסוד ותיאוריות השיקום

עורי, י. (2011). מבוא. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 21-13.

שיעור 2- International Classification of Functions

International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).

<http://www.who.int/classifications/icf/training/icfbeginnersguide.pdf>

<http://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>

שיעור 3- משאבי התמודדות אישיתיים וסביבתיים

Gerard J. Molloy, G.J, Randall, G., Wikman, A., Perkins-Porras, L, Nadine Messerli-Bürgy, N. & Andrew Steptoe, A. (2012) Type D Personality, Self-Efficacy, and Medication Adherence Following an Acute Coronary Syndrome. *Psychosomatic Medicine*, 74, 100-106.

Chronister, J.; Chou, C.; Frain, M. ;Cardoso, E.(2008) The Relationship Between Social Support and Rehabilitation Related Outcomes: A Meta-analysis Outcomes: A Meta-analysis. *Journal of Rehabilitation*; 74, 2.

שיעור 4-5-6: שיקום בתחומים ספציפיים: שיקום נוירולוגי, שיקום אורטופדי, שיקום נשימתי, שיקום חולי לב, שיקום מיני

סורוקר, נ. (2011). שיקום לאחר שבץ מוחי. בתוך: א. עורי (עורך), *יסודות ברפואה שיקומית*, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ', 60-41

זיו נר י. (2011). טיפול ושיקום חולים לאחר קטיעת גפיים. בתוך א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל – דיונון, עמ' 151-160

חסין, ש. (2011). טיפול ושיקום חולים עם מחלות במערכת התנועה. בתוך: א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 113-136.

גרוס, ד. (2011). טיפול ושיקום חולים עם מחלות במערכת הנשימה. בתוך: א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 181-188.

מרום-קליבנסקי, ר., דרורי, י. (2011). שיקום חולי לב: גישה טיפולית ועדכנית. בתוך: א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 189-200.

חרותי, ר., אלוני, ר. (2011) טיפול ושיקום נכים עם הפרעה בתפקוד מיני. בתוך: א. עורי (עורך), יסודות ברפואה שיקומית, תל אביב, ישראל- דיונון, עמ' 369-382.

שיעור מס 7:

חוזר מינהל הסיעוד מס' 167/2020 " החלטה על התחלת כלכלה כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת - במחלקת שיקום לאחר ביצוע אומדן בליעה ראשוני למטופל בהכרה מלאה עם הפרעות בליעה"

קישורים:

האיגוד הישראלי לרפואה פיזיקלית ושיקום: [/http://www.medrehab.org.il](http://www.medrehab.org.il)

מרכז המידע לשיקום בישראל: [/http://www.aep.org.il](http://www.aep.org.il)

ארגון נכי צה"ל: <http://www.inz.org.il/index1.asp?cat=54>

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לפינוך ע"ש טריל סנסר
كلية علوم الرفاه
قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

ביטוח לאומי: http://www.btl.gov.il/benefits/Vocational_Rehabilitation/Pages/default-old.aspx
אגף שיקום נכים- משרד הביטחון: [/http://www.shikum.mod.gov.il/he-il/shikumH](http://www.shikum.mod.gov.il/he-il/shikumH)
עמותת פרקינסון בישראל: [/http://www.parkinson.org.il](http://www.parkinson.org.il)
נפגעי אירוע מוחי: [/ http://neeman.org.il](http://neeman.org.il)
עמותת לנשום: [/http://www.linshom.org.il](http://www.linshom.org.il)
איט"ם: www.itam.org.il/

סוף החיים. מעשה הטיפול הפליאטיבי

מרצה: ד"ר גילי פלג

היקף שעות: 12 שעות אקדמיות

שעות קבלה: ביום בו מתקיים שיעור, בתיאום מראש

דוא"ל: gilypl2@gmail.com

רציונל הקורס: שיעור זום פרונטלי

הרפואה המודרנית האריכה את תוחלת החיים ואת תקופת הגסיסה. שינויים אלו הובילו לקיומה של קבוצה הולכת וגדלה של אנשים הנזקקת לטיפול פליאטיבי וקיומם של אנשי מקצוע - הנדרשים לספק טיפול לאוכלוסייה זו. טיפול תומך (פליאטיבי) הינו טיפול כוללני בחולה ובני משפחתו, הניתן על ידי צוות רב מקצועי, כאשר החולה סובל ממחלה סופנית או מחלה כרונית המאיימת על חייו. הטיפול התומך מתמקד באיכות חייו של חולה, איזון סימפטומים, גישה הוליסטית לאדם ובני משפחתו, כיבוד האוטונומיה של החולה, תקשורת פתוחה ורגישה עם החולה, משפחתו ומקורביו. הגדלת הידע המקצועי ופיתוח המודעות האישית של המטפל, אודות הטיפול הפליאטיבי, תסייע בשימור ובהעצמת כוחותיו של המטפל ובהתאמה תוכל לשפר את יכולתו להעניק טיפול ברמה גבוהה למטופליו.

מטרות הקורס:

א. הקניית ידע תיאורטי וקליני בנושא הטיפול בסוף החיים, בגישה הפליאטיבית.

ב. הגדלת המודעות העצמית של איש הטיפול בנושאים הקשורים לטיפול בסוף החיים.

דרכי ההוראה:

הרצאה פרונטלית, צפייה וניתוח סרטונים, תרגילים חווייתיים, דיון.

רשימת מקורות בקורס:

רשימת המקורות נחלקת לשניים: 1. רשות 2. חובה.

1. קריאת רשות, היא המלצת קריאה ומלווה את החומר הנלמד בכתה ומעשירה אותו.
2. קריאת חובה, מתייחסת למקורות אשר חלה עליהם חובת קריאה ויכללו בחומר הנשאל בבחינה.

פירוט נושאי הלימוד ומקורות קריאה:

1. טנטולוגיה – עולם חקר המוות.

היבטים תרבותיים, הגדרות מוות, סוגי פחדים ממוות, עמדות כלפי מוות

קריאת רשות:

[פלג, ג. וליכטנר, ר. \(2010\). עמדות כלפי מוות: השוואה בין אחיות לעובדות סוציאליות. ביטאון הסיעוד האונקולוגי, י"ט \(1\), אפריל, 14-22.](#)

2. עקרונות הטיפול הפליאטיבי

קריאת חובה:

[פלג, ג. ואוברמן, א. \(2015\). טיפול פליאטיבי בגיל המבוגר. בתוך: ד. פרילוצקי ומ. כהן \(עורכות\), עמ' 295-326. גרונטולוגיה מעשית. ירושלים:](#)

הוצאת אשל.

אזולאי, ד., יחזקאל, מ., שחל-גסנר, ר. ועין-מור, א. (2019) היבטים מיוחדים במפגש בין מטפל למטופל בסוף החיים. בתוך: ס. שפרן-תקוה, י. שמר וי. ווייס (עורכים), עמ' 417-433. מפגשים בעולם הבריאות – מטפל, מטופל ומה שביניהם. ישראל: אסותא, המכון לחקר שירותי בריאות.

3. סוגיות אתיות, תקשורתיות וחוקיות בסוף החיים:

- העדפות ורצונות בסוף החיים - חוק החולה הנטה למות, "פוי" כוח.
- מיתת / המתת חסד/ סיוע בהתאבדות
- סוגיית אמירת האמת לחולה
- מסירת הודעות רפואיות קשות
- החולה ומשפחתו

קריאת חובה:

דרון, מ., פסח, נ. ואלעד, פ. (2008). מסירת בשורה מרה: עקרונות והנחיות. מדריך לעובדים סוציאליים ומטפלים במקצועות הבריאות. המרכז ליישומים פסיכולוגיים מל"י. עמ' 15-22, 37-40

קריאת רשות

חוק החולה הנטה למות: פרק א', פרק ג', פרק ד': סימן א', ב', ג', ד', ה', ו', פרק ה': סימן א', ב'.
https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Zchuyot_03.pdf

4. תפיסת מוות בקרב ילדים

קריאת רשות:

Stuber, M.L (2001). "What do we tell the children?". *West J Med* 2001;174: 187-191.

מרצה: גב' נוגה ויזל

דוא"ל : nwigsels@staff.haifa.ac.il

רציונל הקורס ומטרותיו:

מערכת הבריאות בכלל ובית החולים בפרט הינו זירת טראומה משמעותית, בכל יום פוגש הצוות הסייעודי בנפגעי טראומה. מפגש זה מהווה הזדמנות נדירה למתן סיוע מיטבי ומעצים המפחית סיכון להתפתחות פתולוגיה של הפרעה פוסט-טראומטית. מתוך ראייה זו יעסוק הקורס במתן כלים בסיסיים להתבוננות על טראומה נפשית ומניעת התקבעותה.

מטרות הקורס:

היכרות והקניית מושג בסיסי של מהי טראומה נפשית, תוך חשיפת הסטודנט לייחודיות הטראומה הנפשית במסגרת בית החולים והאפשרויות העומדות בפני הצוות להתערבויות עם נפגעי טראומה. היקף הקורס: 12 ש"ל (2 מפגשים של 6 שעות)

1. מבוא לטראומה

מטרה: בירור המושג טראומה על היבטיו השונים.

תכנים: ההבדל בין טראומה כאירוע לבין טראומה כתגובה, מהות החוויה הטראומטית – משולש הטראומה, סוגי טראומות, טראומה על רצף הזמן: מ-ASR, ASD ל-PTSD ל-CPTSD, הבנת הקשר בין הגוף והנפש בטראומה נפשית: טראומה והמוח, מודל שלושת המוחות של מקלין, המערכת הסימפטטית והפארא סימפטטית בשירות הטראומה. זכרון טראומתי: סוגי זכרון, חקר הזכרון (מקרל לשלי ועד הניתוח של HM), כיצד נזכרת טראומה, מהם זכרונות הבזק?, ההבדל בין ההיפוקמפוס והאמיגדלה בהבניית הזכרון הטראומטי.

קריאה חובה:

הרמן, ג.ל. (1992). טראומה והחלמה. הוצאת עם עובד. עמ' 50-96.

רוס, ג. (2008). מעבר למערבולת הטראומה אל מערבולת החלמה- מדריך לציבור. הוצאת נרד. עמ' 25-38.

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לפיעוד ע"ש טריל סנדר
كلية علوم الرفاه
قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

אוניברסיטת חיפה
University of Haifa
جامعة حيفا

2. התערבויות ראשוניות במצבי טראומה

מטרה: היכרות עם העקרונות להתערבות מיידית במצבי טראומה.
תכני המפגש: רעיון "שעת הזהב" הנפשית להתערבות ראשונית לפי עקרונות הקמ"צ למניעת התפתחות של הפרעה פוסט טראומטית, התערבות לפי מודל החוסן הרב-מימדי.

קריאת חובה:

קורן, ד., אידר, ג. וקליין, א. (2005). "הפצעים עברו, הטראומה לא": תגובות פוסט טראומטיות בעקבות פציעה גופנית והשלכותיהן על התערבות מוקדמת. עמ' 131-157. בתוך בריאות הנפש בצל הטרור: הניסיון הישראלי. עורכים: אלי זומר ואבי בלייך.

רפואה דחופה וטראומה מר דניס

רציונל הקורס:

הדרך לאשפוז בבית החולים עוברת במרבית המקרים דרך המחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד). לאחות במלר"ד תפקיד ייחודי וקריטי לאבחון, וקבלת החלטות מהירות הקשורות לאבחנה וההתייחסות הטיפולית לבעיותיו של המטופל. המלר"ד מהווה חוליה מקשרת בין העולם של הקהילה, לעולם האשפוז, שלא פעם מהווה נקודת מפנה בחייו של המטופל. המטופלים במלר"ד מחולקים לשתי קבוצות עיקריות מטופל עם מחלה אקוטית, הדורשת התייחסות וקבלת החלטות על אשפוז דחוף או המשך טיפול בקהילה. ומטופלים המגיעים למלר"ד עקב טראומה – פציעה, כמו תאונות דרכים, קטטות, תאונות עבודה ועוד

מטרת הקורס:

מתן כלים בסיסיים באבחון טיפול ושחרור לאשפוז או לקהילה של המטופל האקוטי.

תכני הקורס:

1. טריאג' - מהי רפואה דחופה- הדומה והשונה בטיפול במטופל הדחוף לעומת המטופל המאושפז
2. קדימות לטיפול לפי Atls
3. חבלות חזה
4. חבלות בטן
5. חבלות ראש
6. חבלות עמ"ש ושלד
7. טראומה בילדים קשישים ונשים בהריון

ספרות חובה:

Ignatavicius, D.D., Workman, M.L. & Rebar, C.R. (2021). Medical-Surgical Nursing: Concepts for Interprofessional Collaborative care (10th ed.), St. Louis, MI; Elsevier.

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לפיעוד ע"ש שריל ספנסר
كلية علوم الرفاه
قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

רפואה דחופה וטראומה

מרצה: מר דניס רודביטצקי
קורס סמסטריאלי כחלק מהקורס סוגיות בבריאות וחולי.
שעות קבלה: ביום בו מתקיים שיעור, בתיאום מראש
דוא"ל: D_rodbisky@rambam.health.gov.il

רציונל הקורס:

הדרך לאשפוז בבית החולים עוברת במרבית המקרים דרך המחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד). לאחות במלר"ד תפקיד ייחודי וקריטי לאבחון, וקבלת החלטות מהירות הקשורות לאבחנה וההתייחסות הטיפולית לבעיותיו של המטופל. המלר"ד מהווה חוליה מקשרת בין העולם של הקהילה, לעולם האשפוז, שלא פעם מהווה נקודת מפנה בחייו של המטופל. המטופלים במלר"ד מחולקים לשתי קבוצות עיקריות מטופל עם מחלה אקוטית, הדורשת התייחסות וקבלת החלטה על אשפוז דחוף או המשך טיפול בקהילה. ומטופלים המגיעים למלר"ד עקב טראומה – פציעה, כמו תאונות דרכים, קטטות, תאונות עבודה ועוד החלק הראשון של הקורס יתייחס לחולה האקוטי המגיע למלר"ד (מחלקה לרפואה דחופה) שבו לאחות תפקיד קריטי לאבחון, וקבלת החלטות מהירות הקשורות לאבחנה וההתייחסות הטיפולית לבעיותיו של המטופל. והחלק השני יתייחס לנפגעי טראומה.

נושאי הקורס ברפואה דחופה

1. כאבים בחזה הפרעות קצב
2. ACLS
3. CVA ודימומים ספונטניים במוח
4. מצבים מסכני חיים הכשות הרעלות במכת חום
5. כאבי בטן אקוטיים

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לפיעוד ע"ש טריל סנסר
كلية علوم الرفاه
قسم التمريض
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

6. -7. שני השיעורים האחרונים יעסקו באר"ן ושעת חרום אירוע רב נפגעים (אר"ן) חומרי לחימה כימיים (חל"כ) נפגעי קרינה הטיפול באירוע ביולוגי חריג

מטרת הקורס:

מתן כלים בסיסיים באבחון טיפול ושחרור לאשפוז או לקהילה של המטופל האקוטי.

נושאים בטרואמה

8. טריאג' - מהי רפואה דחופה- הדומה והשונה בטיפול במטופל הדחוף לעומת המטופל המאושפז
9. קדימות לטיפול לפי Atls
10. חבלות חזה
11. חבלות בטן
12. חבלות ראש
13. חבלות עמ"ש ושלד
14. טראומה בילדים קשישים ונשים בהריון

ספרות חובה :

Ignatavicius, D.D., Workman, M.L. & Rebar, C.R. (2021). Medical-Surgical Nursing: Concepts for Interprofessional Collaborative care (10th ed.), St. Louis, MI; Elsevier.

Hinkle J.L. & Cheever K.H. (2014). Brunner & Suddarth's Textbook of Medical-Surgical Nursing. (13th ed.). Philadelphia, PA; Lippincott, Williams & Wilkins.